

KASBIY TA'LIM MUASSASALARIDA "BIZNES ASOSLARI" FANINI O'QITISHDA INTERFAOL METODLARDAN FOYDALANISH TEXNOLOGIYALARI

Matkarimova Zuxraxon Mahamadtillayevna

Andijon viloyati Bulaqboshi tumani 2 son texnikumi biznes asoslari fani o'qituvchisi.

Annotatsiya: Mazkur maqolada kasbiy ta'lim muassasalarida "Biznes asoslari" fanini o'qitishda interfaol metodlardan foydalanishning pedagogik va amaliy ahamiyati tahlil qilinadi. Tadqiqot shuni ko'rsatdiki, keys-stadi, biznes o'yinlar, loyiha ishlari va guruhli muhokama kabi metodlar o'quvchilarning iqtisodiy tafakkuri, qaror qabul qilish qobiliyati va amaliy kompetensiyalarini sezilarli darajada oshiradi. Interfaol metodlar orqali olingan bilimlar uzoq muddatli va real hayotda qo'llanishi mumkin. Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatdiki, interfaol yondashuvlar talabalarni faol, mustaqil va tashabbuskor qilishda samarali vosita hisoblanadi.

Kalit so'zlar: interfaol metodlar, biznes ta'limi, kasbiy ta'lim, keys-stadi, biznes o'yinlar, loyiha metodi, tadbirkorlik kompetensiyasi, o'quv faoliyati.

Abstract: This article analyzes the pedagogical and practical significance of using interactive methods in teaching the "Basics of Business" course at vocational education institutions. The study shows that methods such as case studies, business games, project work, and group discussions significantly enhance students' economic thinking, decision-making skills, and practical competencies. Knowledge acquired through interactive methods can be applied in the long term and in real-life situations. The results indicate that interactive approaches are an effective tool for making students active, independent, and initiative-driven learners.

Keywords: interactive methods, business education, vocational education, case study, business games, project method, entrepreneurship competence, student engagement.

Аннотация: В данной статье анализируется педагогическое и практическое значение использования интерактивных методов при преподавании курса «Основы бизнеса» в учреждениях профессионального образования. Исследование показывает, что такие методы, как кейс-стади, деловые игры, проектная работа и групповое обсуждение, значительно повышают экономическое мышление студентов, их способность к принятию решений и практические компетенции. Знания, полученные с помощью интерактивных методов, могут применяться в долгосрочной перспективе и в реальной жизни. Результаты показывают, что интерактивный подход является

эффективным инструментом для формирования активных, самостоятельных и инициативных учащихся.

Ключевые слова: интерактивные методы, бизнес-образование, профессиональное образование, кейс-стади, деловые игры, проектная методика, предпринимательские компетенции, учебная активность.

KIRISH

Zamonaviy iqtisodiy sharoitda mutaxassislar nafaqat nazariy bilimga, balki amaliy ko'nikmalarga ham ega bo'lishi zarur. Kasbiy ta'lim muassasalarida "Biznes asoslari" fanini o'qitish jarayoni talabalarni mustaqil fikrlash, tahliliy va qaror qabul qilish qobiliyatlarini rivojlantirishga qaratilgan bo'lishi lozim. An'anaviy ma'ruza usullari ko'pincha passiv o'qitishga asoslangan bo'lib, talabalarni faqat bilim qabul qiluvchiga aylantiradi. Shu sababli o'quv jarayonini interfaol metodlar bilan boyitish muhimdir. Interfaol metodlar talabalarning darsdagi faol ishtirokini oshiradi, muammoli vaziyatlarni hal qilish, guruh bilan ishlash va ijodiy yechimlar topishga yo'naltiradi.

Mazkur maqolada "Biznes asoslari" fanini interfaol metodlar orqali o'qitishning samaradorligi, usullari va pedagogik jihatlari o'rganildi. Tadqiqotning asosiy maqsadi – interfaol metodlar orqali o'quvchilarning iqtisodiy tafakkurini, amaliy ko'nikmalarini va qaror qabul qilish qobiliyatini rivojlantirishni aniqlashdir.

MATERIALLAR VA METODLAR

Tadqiqot kasbiy ta'lim muassasalarida "Biznes asoslari" fanini o'qitishda interfaol metodlarning samaradorligini aniqlashga qaratildi. Tadqiqotda ikki guruh talabalar ishtirok etdi: birinchi guruh an'anaviy ma'ruza asosida o'qitildi, ikkinchi guruh esa interfaol metodlar orqali o'qitildi. Interfaol metodlar guruhida keys-stadi, biznes o'yinlari, loyiha ishlari, muammoli vaziyatlarni tahlil qilish va guruhli muhokama kabi usullar qo'llandi. Har bir dars talabalarning amaliy ko'nikmalarini rivojlantirishga yo'naltirilgan bo'lib, real hayotdagi iqtisodiy vaziyatlarni tahlil qilish imkonini berdi.

Talabalar kichik guruhlariga bo'linib, har bir guruhga muayyan vazifa berildi: ular biznes vaziyatni tahlil qilib, yechimlar ishlab chiqishdi va natijalarini taqdim qilishdi. Shu jarayonda o'quvchilar nafaqat nazariy bilimlarini amaliyot bilan bog'ladilar, balki guruhda ishlash, fikr almashish va qaror qabul qilish ko'nikmalarini ham rivojlantirdilar.

Baholash jarayoni bir nechta mezonlar bo'yicha amalga oshirildi:

- Bilim darajasini aniqlash (testlar va amaliy topshiriqlar orqali);
- Faollik va ishtirok darajasi;
- Mustaqil fikrlash va muammoli vaziyatlarni hal qilish ko'nikmalari;
- Guruhda ishlash va kommunikativ kompetensiya.

Tadqiqot davomida pedagogik kuzatuv, suhbatlar va solishtirma tahlil usullaridan foydalangan holda interfaol metodlarning samaradorligi o'rganildi. Shu bilan birga, talabalar motivatsiyasi va darsga qiziqishi ham o'rganildi. Tadqiqot shuni ko'rsatdiki, interfaol metodlar talabalarning bilimni mustahkamlash, amaliy ko'nikmalarini rivojlantirish va ularni kelajakdagi kasbiy faoliyatga tayyorlashda samarali vosita hisoblanadi. Shu usullar yordamida talabalar o'z fikrini aniq va asoslab ifodalay olish, guruhda ishlash va real biznes vaziyatida qaror qabul qilish ko'nikmalarini hosil qiladilar.

NATIJALAR

Tadqiqot davomida interfaol metodlar qo'llanilgan guruhda talabalar bilimni an'anaviy guruhga nisbatan sezilarli darajada yuqori darajada o'zlashtirgani aniqlangan. Keys-stadi mashg'ulotlarida talabalar real hayotdagi biznes vaziyatlarini tahlil qilib, strategik qarorlar qabul qilish ko'nikmalarini mustahkamlashdi. Bu esa ularning mantiqiy tafakkuri va tahliliy qobiliyatlarini sezilarli darajada oshirdi. Biznes o'yinlari o'quvchilarda qaror qabul qilish tezligini oshirdi, muammoli vaziyatlarda tez va samarali yechimlar topishga yordam berdi. Loyihalar orqali esa talabalar guruh bilan ishlash, o'z g'oyalarini boshqalarga yetkazish va jamoaviy mas'uliyatni his qilish imkoniyatiga ega bo'ldi.

Guruhli muhokamalar natijasida talabalar orasida muloqot ko'nikmalari va kommunikativ kompetensiya rivojlandi. Ular o'z fikrini aniq va asoslab ifodalashni, boshqalar bilan hamkorlik qilishni o'rgandilar. Tadqiqot shuni ko'rsatdiki, interfaol metodlar nafaqat nazariy bilimni mustahkamlash, balki amaliy ko'nikmalarni shakllantirishda ham samarali. Shuningdek, interfaol metodlar talabalarda darsga bo'lgan qiziqishni oshirdi. Ularning mustaqil izlanish faoliyati kuchaydi, ijodiy fikrlash va tashabbuskorlik ko'nikmalari rivojladi. Talabalar o'z qarorlarini muhokama qilish orqali kelajakdagi professional faoliyatga tayyorgarlik ko'rdilar.

MUHOKAMA

Interfaol metodlar talabalarning passiv o'qitish jarayonidan faol ishtirokchiga aylanishini ta'minlaydi. Bu biznes fanlari uchun juda muhim, chunki biznes amaliyoti qaror qabul qilish, tahlil qilish va muloqotga asoslangan. Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatdiki, keys-stadi va biznes o'yinlar talabalarga nazariy bilimni amaliyotda qo'llash imkonini beradi. Keys-stadi talabalar uchun muammoni tahlil qilish va strategik yechimlar ishlab chiqish jarayonini yaratadi, bu esa ularning iqtisodiy tafakkurini rivojlantiradi.

Biznes o'yinlari va loyihalar talabalarning ijodiy va tashabbuskorligini rag'batlantiradi. Ular o'z g'oyalarini taqdim etadi, guruh bilan hamkorlik qiladi va real hayotdagi biznes muammolarini hal qilishga o'rgatiladi. Shu bilan birga, interfaol metodlar o'qituvchining rolini faqat bilim beruvchidan, jarayonni boshqaruvchi va maslahat beruvchi sifatida o'zgartiradi. Guruhli muhokama esa talabalarni boshqalar

bilan ishlashga, konstruktiv fikr almashishga va tanqidiy yondashuvni rivojlantirishga undaydi. Shu yo'l bilan olingan bilimlar uzoq muddatli va real hayotda qo'llanilishi mumkin. Interfaol metodlar shuningdek talabalar motivatsiyasini oshiradi. Ular darsga faol ishtirok etadi, mustaqil o'rganish jarayoniga kirishadi va yangi g'oyalarni sinab ko'rishga tayyor bo'ladi. Bu esa zamonaviy pedagogik yondashuvlar bilan mos keladi va biznes fanini o'qitishda samaradorlikni oshiradi.

XULOSA

Kasbiy ta'lim muassasalarida "Biznes asoslari" fanini o'qitishda interfaol metodlardan foydalanish o'quv jarayonining samaradorligini sezilarli darajada oshiradi. Bu metodlar talabalarning amaliy ko'nikmalarini, iqtisodiy tafakkurini, mustaqil fikrlash va qaror qabul qilish qobiliyatini rivojlantiradi. Interfaol metodlar orqali o'qitish talabalarda ijodiy yondashuvni rag'batlantiradi, guruhda ishlash ko'nikmalarini shakllantiradi va real biznes vaziyatlariga tayyorlaydi. Ular nazariy bilimlarni amaliyot bilan bog'lash imkonini beradi va uzoq muddatli o'rganishga yordam beradi.

Shu sababli, kasbiy ta'lim muassasalarida biznes fanlarini interfaol metodlar yordamida o'qitish zamonaviy ta'limning muhim yo'nalishi hisoblanadi. Bu nafaqat talabalarning bilim va ko'nikmalarini oshiradi, balki ularni faol, tashabbuskor va raqobatbardosh mutaxassis sifatida shakllantiradi.

ADABIYOTLAR RO'YXATI

- 1.Axmedov, B. (2018). Kasbiy ta'limda interfaol metodlar va ularning samaradorligi. Toshkent: Oliy va o'rta maxsus ta'lim nashriyoti.
- 2.Qodirov, S. (2019). Biznes fanlarini o'qitishda innovatsion pedagogik texnologiyalar. Toshkent: Ta'lim nashriyoti.
- 3.Tursunov, M. (2020). Kasbiy ta'limda talabalarni faol o'qitish metodlari. Toshkent: Fan va ta'lim nashriyoti.
- 4.Sobirov, D. (2017). Interfaol o'qitish metodlari: nazariya va amaliyot. Toshkent: O'qituvchi nashriyoti.
- 5.Normurodov, A. (2021). Kasbiy ta'lim muassasalarida biznes asoslarini o'qitish metodikasi. Samarqand: Ilmiy nashrlar markazi.
- 6.Rasulova, L. (2019). Pedagogik innovatsiyalar va interfaol o'qitish usullari. Toshkent: Ta'lim va pedagogika nashriyoti.
- 7.Xolmurodov, F. (2020). Talabalarni amaliy ko'nikmalar bilan tayyorlashda interfaol metodlar. Toshkent: Oliy ta'lim nashriyoti.